

III. SPRAWOZDANIA I INFORMACJE

ALEKSANDER MACHNIENKO

(31 X 1925 - 15 III 1972)

Profesor Aleksander Charytonowicz Machnienko był jednym z najwybitniejszych radzieckich prawników. Był komunistą w całej swej bogatej twórczości naukowej i dydaktyczno-wychowawczej, w swoich wystąpieniach za granicą i w całym swym życiu. Był głębokim, spontanicznym i wiernym przyjacielem Polski Ludowej. Jako propagator polskiego prawa i polskiego socjalistycznego prawnictwa w Związku Radzieckim przyczynił się do przekładów dzieł autorów polskich na język rosyjski, organizował ogłaszanie artykułów polskich autorów w czasopiśmie radzieckich. Jego książki były tłumaczone na język polski. Sam też wiele publikował w polskich czasopiśmie prawniczych. Zasługi jego w Polsce należy docenić. Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, na wniosek Rady Wydziału Prawa, nadał mu najwyższą godność naukową — doktora honoris causa.

W dniu 10 V 1971 r. w czasie uroczystości wręczenia A. Machnienko dyplomu doktora honorowego UAM powiedziałem m. in.: „Prof. dr A. Machnienko ma zaledwie 45 lat. Większość twórczego życia naukowego jest przed nim. Jest więc doktorem honorowym nie tylko z powodu wielkich dotychczasowych osiągnięć naukowych, jest także doktorem honorowym wielkich nadziei”. Niestety, los chciał inaczej. Niecały rok później A. Machnienko zabrakło wśród żywych. Pracował bez urlopu, w niedziele i święta. Napięcie nerwowe przyczyniło się do jego tragicznej, nieoczekiwanej i przedwczesnej śmierci. Odchodząc pozostawił w głębokim żalu najbliższych swoich współpracowników w działalności naukowej i społecznej, wielkie grono swoich słuchaczy i szeroki krąg przyjaciół, wśród nich wielu w Polsce. I choć go nie ma wśród nas, żyje przez swoje dzieła w sercach i umysłach swoich przyjaciół. W ten sposób polskie socjalistyczne prawnictwo składa hołd jego osobie, jego pamięci, a zwłaszcza idei współpracy naukowej polsko-radzieckiej, której był w ZSRR wybitnym propagatorem.

Jako młody chłopiec A. Machnienko brał udział w Wielkiej Wojnie Ojczyźnianej. Walczył w składzie drugiego, a później trzeciego Frontu Ukraińskiego, należał do 16 gwardyjskiego pułku powietrzno-desantowego. Uczestniczył w wyzwoleniu Rumunii, Jugosławii i Austrii oraz Węgier. Był dwukrotnie poważnie ranny. W styczniu 1946 r. został zdemobilizowany jako inwalida III stopnia. Był wyróżniony orderem sławy II stopnia, medalem za odwagę i siedmiu innymi medalami. W 1944 r. wstąpił do Komsomolu, a w 1951 r. został przyjęty do KPZR.

W 1946 r. uzyskał świadectwo dojrzałości oraz został przyjęty do Moskiewskiego Instytutu Prawniczego, który ukończył z wyróżnieniem w 1950 r. W 1953 r. uzyskał stopień kandydata nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. „Ustrój państwowy Polskiej Republiki Ludowej”. Praca ta, z pewnymi zmianami, została opublikowana

w 1955 r. Od 1953 r. A. Machnienko był starszym wykładowcą, od 1958 r. docentem, a od 1964 r. profesorem Wszechzwiązkowego Zaocznego Instytutu Prawniczego w Moskwie. Od 1962 r. był tam kierownikiem Katedry Prawa Państwowego. Pracę badawczą i pedagogiczną kojarzył z aktywnym udziałem w pracach prawodawczych. Brał udział w przygotowaniu licznych projektów aktów ustawodawczych i w ten sposób rezultaty jego badań przenikały do praktyki państwowej ZSRR. Za prace w tej dziedzinie otrzymywał podziękowania od Prezydium RN ZSRR i od Komisji prac Ustawodawczych obu izb Rady Najwyższej ZSRR. Uczestniczył aktywnie w pracach różnych organów doradczych przy Ministerstwie Szkół Wyższych i specjalnego szkolnictwa średniego ZSRR. Był członkiem Sekcji Państwa i Prawa Rady Naukowo-Technicznej przy tym Ministerstwie, a także członkiem Rady Naukowo-Metodycznej do Spraw Prawoznawstwa przy Zarządzie Naukowo-Metodycznym Szkolnictwa Wyższego. Był również członkiem Rady Naukowej AN ZSRR do Spraw Administracji Państwowej i Prawa.

Machnienko był znany szeroko za granicą, gdzie wygłaszał wykłady. W 1968/1969 r. był zatrudniony jako profesor prawa konstytucyjnego na Uniwersytecie w Oranie w Algierii. W Polsce prowadził wykłady w latach 1960, 1962, 1963, 1966, 1970, a także po raz ostatni w 1971 r. Występował z referatami w Czechosłowacji w 1968 r., w Luksemburgu w 1970 r., w Rumunii i w Senegal w 1971 r. Jego wystąpienia za granicą cieszyły się dużym zainteresowaniem przyczyniając się do wzrostu prestiżu radzieckiej nauki prawa. Wszystko to sprawiło, że A. Machnienko był uczonym znanym i wysoko cenionym w świecie.

Dorobek naukowy A. Machnienki jest imponujący. Jest on autorem 5 fundamentalnych obszernych i 15 mniejszych książek i broszur. Jest współautorem, często w przeważającej części, 14 prac zbiorowych, opracowań encyklopedycznych i naukowo-słownikowych. Ogłosił 38 rozpraw i studiów oraz recenzji. Nadto ogłosił poważną ilość swoich prac za granicą. W Polsce opublikował 17 swoich prac (w tym 2 przekłady książek), w Bułgarii 2 i na Węgrzech jedną. A. Machnienko znał biegle język polski. W jego przekładzie ukazały się w ZSRR książki G. L. Seidlera, J. Starościaka, S. Rozmaryna, K. Opałka i J. Wróblewskiego. On też przełożył na rosyjski zbiór tekstów podstawowych aktów prawotwórczych PRL. Dzięki swoim recenzjom ogłaszanym o polskich pracach prawniczych na łamach radzieckich czasopism prawniczych przyczynił się wydatnie do popularyzacji polskiej nauki prawa w ZSRR. Główna wartość dorobku A. Machnienki nie leży jednak we wskazanych elementach ilościowych. W 1962 r. ukazała się w Moskwie jego książka pt. *Przedstawicielskie organy władzy państwowej PRL*. W ZSRR ogłoszono o niej 4 pochlebne recenzje. Również pochwalne recenzje ogłoszono o niej w Polsce. W jednej z radzieckich recenzji o tej książce czytamy min.: „Książka A. Machnienki jest dziełem «oryginalnym, zawiera fundamentalne opracowanie podstawowego problemu prawa państwowego, mające znaczenie dla teorii i praktyki socjalistycznego budownictwa państwowego”. Ostatnia jego książka ukazała się w grudniu 1972 r. i nosi tytuł: *Organy zwierzchnie przedstawicielstwa ludowego krajów socjalistycznych*. I o niej ukazują się wysoce pochlebne recenzje.

A. Machnienko ma ogromne zasługi w zakresie wdrożenia do radzieckiego prawoznawstwa metody badań prawno-porównawczych. Jego książka pt. *Podstawowe instytucje prawa państwowego europejskich krajów demokracji ludowej*, przełożona także na język polski, ma, pod tym względem przełomowe znaczenie. Od tej pory przyjęto w nauce radzieckiej, w miejsce opisu ustroju poszczególnych krajów socjalistycznych, przedstawianie poszczególnych instytucji, wskazując na to, co jest im wspólne we wszystkich krajach oraz czym się różnią. Tę samą procedurę zastosował A. Machnienko w badaniu instytucji poszczególnych republik związkowych ZSRR. Ten sposób postępowania, dzięki poparciu ze strony Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego ZSRR, zastał zastosowany w całym Związku Radzieckim

w nauczaniu prawa zagranicznego. W 1970 r. ukazał się podręcznik pióra A. Machnienki pt. *Prawo państwowe zagranicznych krajów socjalistycznych*. Jest on napisany w sposób całkowicie nowoczesny przy twórczym i oryginalnym zastosowaniu metody prawnoporównawczej.

Znaczna część prac A. Machnienki dotyczy ustroju Polski Ludowej. Wszystkie jego prace szeroko uwzględniają ustawodawstwo, praktykę polityczną i naukę prawa w Polsce. Niektóre idee zaczerpnięte z polskiej nauki prawa A. Machnienko rozwinął i poprzez swoje prace upowszechnił w ZSRR i w innych krajach. Z drugiej strony zainspirował niektóre koncepcje uczonych polskich. Przekłady jego prac na język polski posłużyły liczny rocznikom studentów prawa w Polsce jako cenna pomoc naukowa.

Nieoczekiwany zgon prof. dra A. Machnienki okrył żałobą cały polski świat prawniczy. Wydział Prawa i Administracji UAM, którego A. Machnienko był jak gdyby honorowym członkiem, oddaje tym wspomnieniem należny Mu hołd.

Adam Łopatka

SPRAWOZDANIE Z PRZEBIEGU KONFERENCJI DEMOGRAFICZNEJ W KIEKRZU KOŁO POZNANIA

W dniach od 4-6 IX 1973 r. w Kiekrzu koło Poznania została zorganizowana przez Komitet Nauk Demograficznych Polskiej Akademii Nauk oraz Instytut Statystyki i Ekonometrii Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu konferencja demograficzna poświęcona teorii i zastosowaniom analizy kohortowej.

W konferencji wzięli udział przedstawiciele nauki z Bułgarii, Czechosłowacji, Demokratycznej Republiki Wietnamu, Francji, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Stanów Zjednoczonych, Węgier i Wielkiej Brytanii. Natomiast przedstawiciele Związku Radzieckiego i Niemieckiej Republiki Federalnej nadesłali tylko referaty, gdyż z przyczyn osobistych przybyć nie mogli. Z Polski wzięli udział przedstawiciele prawie wszystkich ośrodków naukowych uprawiających demografię.

Otwarcia konferencji dokonał przewodniczący Komitetu Nauk Demograficznych Polskiej Akademii Nauk prof. dr habil. Stanisław Borowski. Na konferencję nadesłano 24 referaty, które zostały zaprezentowane na trzech sesjach tematycznych. Przewodniczącym sesji I został wybrany prof. Louis Henry z Narodowego Instytutu Studiów Demograficznych w Paryżu. Tematem tej sesji była teoria analizy kohortowej. Przedstawiono tutaj siedem referatów:

- L. Henry, *Analiza przekrojowa i wzdłużna*,
- L. Burkhardt-Osadnik, Uniwersytet K. Marksa, Lipsk — *Analiza kohortowa — zarys teorii*,
- E. Valkovics, Instytut Badań Demograficznych, Budapeszt — *O relacji przekrojowej i wzdłużnej analizy naturalnego ruchu ludności*.
- H. Schubneil i L. Herberger, Związkowy Urząd Statystyczny, Wiesbaden — *Badania wzdłużne w demografii jako problem statystyczny*,
- J. Paradysz, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Poznań — *Analiza stochastycznej współzależności pomiędzy zakupami pewnych dóbr trwałego użytkowania a urodzeniami*,
- S. Borowski, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Poznań — *Historia analizy kohortowej w Polsce*,
- W. Kondrat, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa — *Możliwość zastosowania analizy kohortowej w badaniach GUS*.

Sesja II była poświęcona zastosowaniom analizy kohortowej w badaniach ruchu małżeńskiego, płodności i umieralności. Sesji przewodniczyli wspólnie prof. Lucie Burkhardt-Osadnik oraz prof. Karl Otto z Uniwersytetu Humboldta w Berlinie. Na sesję tę zgłoszono dziesięć referatów:

- V. Houbiček, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Praga — *Zastosowanie analizy kohortowej w demografii*,
- L. Bolesławski, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa — *Zastosowanie metod kohortowych w badaniach nad częstością zawierania i trwania związków małżeńskich oraz nad płodnością*,
- H. Wasilewska-Trenkner, Szkoła Główna Planowania i Statystyki, Warszawa — *Płodność małżeńska kobiet w Polsce w świetle ankiety rodzinnej*,
- F. Stokowski, Szkoła Główna Planowania i Statystyki, Warszawa — *Wybrane elementy kohortowej analizy porównawczej płodności kobiet w Polsce*,
- S. Borowski, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Poznań — *Analiza kohortowa płodności z uwzględnieniem czynników perturbacyjnych*,
- M. Bogacka, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Poznań — *Płodność małżeńska mierzona częstością poczęć*,
- M. Slachetka, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Poznań — *Wielkość rodziny pożądana przez młodzież w wieku matrymonialnym w Wielkopolsce*,
- L. Burkhardt-Osadnik, *Zastosowanie analizy kohortowej w badaniach nad rozwojem umieralności*,
- M. Borna, A. Godurkiewicz, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Poznań — *Zastosowanie analizy kohortowej do badania umieralności niemowląt*,
- L. Bolesławski, *Zastosowanie metod kohortowych w badaniach nad umieralnością i trwaniem życia*.

Sesji III przewodniczył prof. Emil Valkovics. Przedmiotem obrad tej sesji były zastosowania -analizy kohortowej w badaniach demo-społecznych. Dyskutowano tutaj nad następującymi referatami:

- H. Palli, Estońska Akademia Nauk, Tallin — *Wstępne opracowanie estońskich źródeł historycznych pod zastosowanie analizy kohortowej*,
- M. Minkow, Bułgarska Akademia Nauk, Sofia — *Z metodologii badań nad planowaniem siły roboczej*,
- Z. Grzesiak, Wojewódzka Komisja Planowania Gospodarczego, Olsztyn — *Zastosowanie analizy kohortowej przy obliczaniu zasobów siły roboczej*,
- M. Chromińska, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Poznań — *Rodzina i kariera zawodowa absolwenta AH i WSE w Poznaniu w świetle analizy kohortowej*,
- M. Czapla, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Poznań — *Współzależność rozwoju rodziny i jej gospodarstwa domowego w Poznaniu do 1970 r.*,
- Z. Jankowiak, K. Turowski, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Poznań — *Współzależność rozwoju rodziny chłopskiej oraz jej gospodarstwa domowego i rolnego w powiatach bydgoskim i ostrzeszowskim do 1970 r.*,
- I. Roeske-Słomka, Wyższa Szkoła Ekonomiczna, Poznań — *Współzależność dziecięcości rodzin i ich dochodu w świetle analizy kohortowej*.

Podczas sesji I dużo uwagi poświęcono sprawie terminów w analizie wzdłużnej i poprzecznej. W dotychczasowej literaturze używano tych samych terminów na określenie pewnych charakterystyk zjawisk demograficznych zarówno w analizie wzdłużnej, jak i w poprzecznej, sądzono bowiem, że te terminy wyrażają te same relacje. Na nieporównywalność tych jednakowo nazwanych terminów wskazywał w swoim referacie prof. L. Henry na przykładzie prawdopodobieństw niektórych wydarzeń demograficznych.

Na marginesie tej dyskusji uznano za konieczne wydanie nowego słownika terminów demograficznych, który uwzględniłby rozwój teorii demografii ostatnich kilkunastu lat i jednocześnie byłby ulepszeniem, niedoskonałej przecież, pierwszej edycji.

Następnym punktem dyskusji były zależności między ujęciem wzdłużnym a poprzecznym ruchu naturalnego ludności. Należy tutaj zaznaczyć, że rozwój nowoczesnej analizy kohortowej rozpoczął się wtedy, gdy zdano sobie sprawę z różnic

we wzdłużnym i poprzecznym ujęciu zjawisk demograficznych. Badania demograficzne według generacji stosowano znacznie wcześniej zanim P. K. Whelpton, N. B. Ryder i L. Henry swoimi pracami dali podstawy analizie kohortowej. Do prekursorów tej metody — jak wykazał w swym referacie prof. S. Borowski — należeli polscy demografowie S. Szulc i S. Fogelson, którzy już w 1933 r. w badaniach nad płodnością kobiet polskich posługiwali się narzędziami właściwymi współczesnej analizie kohortowej. Nie w pełni zdawali sobie jednak sprawę z relacji zachodzącymi pomiędzy tymi dwoma ujęciami.

Znaczną część czasu dyskutanci poświęcili referatowi mgra W. Kondrata z Głównego Urzędu Statystycznego. Dyskusja toczyła się głównie wokół przydatności dla potrzeb analizy kohortowej danych gromadzonych przez Główny Urząd Statystyczny.

Obok referentów i osób wyżej wymienionych głos na tej sesji zabierali: M. Klimczyk, M. Latuch, W. Litterer-Marwage i E. Wolniakowski.

W drugim dniu konferencji, podczas sesji II, na wniosek przewodniczącej sesji prof. L. Burkhardt-Osadnik postanowiono dokończyć dyskusję z poprzedniej sesji na temat teoretycznych aspektów analizy kohortowej. W czasie tej sesji dyskutowano nad następującymi zagadnieniami:

- 1) System terminów dla kompleksu analizy wzdłużnej i poprzecznej,
- 2) Jakim warunkom powinny odpowiadać źródła do analizy wzdłużnej. Perspektywy wykorzystania: a) dawnych źródeł historycznych, b) źródeł tworzonych do różnie, c) banku danych,
- 3) Jakże istnieją możliwości ponownego opracowania w urzędach statystycznych źródeł danych dotyczących ruchu małżeńskiego, płodności i dzietności — w ujęciu kohortowym,
- 4) Możliwości i korzyści opracowania kohortowych tablic płodności z uwzględnieniem poczęć i regulacji urodzeń,
- 5) Wykorzystanie informacji o liczbie dzieci uznanej za idealną i pożądaną w konstruowaniu prognoz płodności,
- 6) Zasady współpracy urzędów statystycznych i placówek naukowych w badaniach nad kohortową częstością małżeństw, płodnością i umieralnością,
- 7) Projektowanie i programowanie (w ramach ETO) badań kohortowych nad częstością małżeństw, płodnością i umieralnością.

Na powyższe tematy wypowiadali się: L. Bolestawski, S. Borowski, W. Czarkowska, L. Henry, J. Jacimirsiki, A. Jagielski, M. Klimczyk, W. Konrat, M. Krzysztofiak, B. Kumor, M. Latuch, W. Litterer-Marwege, M. Minkow, N. Namysłowska, L. Burkhardt-Osadnik, Z. Smoliński, A. Sobczak, F. Stokowski, M. Troszyński, E. Valkovics, H. Wasilewska-Trenkner.

Podczas sesji III dyskusja rozwinęła się wokół zastosowań analizy kohortowej w badaniach demo-społecznych, przy czym zwrócono głównie uwagę na wzajemne relacje pomiędzy czynnikami ekonomicznymi a zjawiskami demograficznymi. Dyskutanci (E. Valkovics, L. Henry) podkreślali oryginalność ujęć zaprezentowanych w referatach M. Chromińskiej, M. Czapli, I. Roeske-Słomki, Z. Jankowiaka i K. Turrowskiego. E. Valkovics porównując tę — jak się wyraził — „polską szkołę demografii ekonomicznej” z kierunkami dominującymi w demografii ekonomicznej w Stanach Zjednoczonych, we Francji i na Węgrzech stwierdził, że różni się od tamtych zasadniczo, jako że swój aparat badawczy rozwinęła z uwzględnieniem rodzimych polskich stosunków historyczno-społecznych.

Ponadto głos w dyskusji w czasie trwania sesji III zabierali: M. Minkow, S. Borowski, W. Czarkowska, J. Jacimirski, M. Klimczyk, M. Latuch, B. Maj i Z. Smoliński.

Zamykając konferencję prof. S. Borowski z uznaniem wyraził się o wynikach

konferencji: metodologicznych, aplikacyjnych i zacieśnienia kontaktów naukowych między ośrodkami naukowymi.

Na koniec wypada poinformować, że referaty i wypowiedzi dyskutantów zostaną w niedługim czasie opublikowane w serii prac demograficznych Redakcji Ekonomicznej PWN.

Jan

Paradysz

KONTAKTY ZAGRANICZNE WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI UAM W ROKU AKADEMICKIM 1972/1973

Wizyty uczonych zagranicznych.

1) W dniu 3 XI 1972 r. gościł w Zakładzie Postępowania Cywilnego Instytutu Prawa Cywilnego prof. dr Laszlo Névai z Uniwersytetu im. Rolanda Eötvös z Budapesztu. Prof. dr Névai wygłosił na Wydziale Prawa i Administracji wykład pt.: „Proces cywilny w Węgierskiej Republice Ludowej (zagadnienia szybkości postępowania)”. Po wykładzie odbyło się spotkanie prof. Névaia z pracownikami naukowymi Instytutu Prawa Cywilnego.

2) 3 i 4 XI 1972 r. przebywał w Poznaniu gość Instytutu Nauk Prawnych PAN prezes Sądu Pracy w Helsinkach — prof. dr Antii Suvirant. Prof. Suvirant wygłosił wykład na Wydziale Prawa i Administracji UAM oraz uczestniczył w dyskusji naukowej z doktorantami Zakładu Prawa Pracy w Instytucie Administracji i Zarządzania. Prof. Suvirant złożył także wizytę prezesowi Sądu Wojewódzkiego dla województwa poznańskiego.

3) Na zaproszenie UAM w Poznaniu przebywał w Polsce w dniach od 5 - 11 XI 1972 r. kierownik Katedry Postępowania Cywilnego Uniwersytetu w Tübingen (NRF) — prof. dr h.c. Fritz Baur. Prof. Baur jest głównym redaktorem jedyne go czasopisma na świecie Wyłącznie poświęconego procesowi cywilnemu: „Zeitschrift für de Zivilprozeß”. Gość wygłosił w Instytucie Prawa Cywilnego w Poznaniu wykład pt.: „Przemiany procesu cywilnego w naszych czasach”, w którym zawarł próbę syntezy zmian, jakie dokonały się ostatnio w procesie cywilnym na całym świecie. Prof. Baur odwiedził także UJ i UW. W stolicy został przyjęty przez Ministra Sprawiedliwości prof. dr W. Berutowicza oraz Prezesa Izby Pracy i Bezpieczeństwa Społecznych dr F. Ruska.

4) Prywatnie, na zaproszenie prof. E. Wengerka przebywał w Polsce prof. dr Horst Kellner — Dyrektor Instytutu Prawa Cywilnego i Patentowego Uniwersytetu Humboldta w Berlinie. Instytut Prawa Cywilnego wraz ze Zrzeszeniem Prawników Polskich — Sekcja Prawa Cywilnego w Poznaniu zorganizował na Wydziale Prawa i Administracji I XII 1972 r. spotkanie naukowe z prof. H. Kellnerem, który wygłosił wykład pt.: „Problemy stanowiska sądu w urzeczywistnianiu prawa cywilnego”.

5) Prof. dr Eich Küchenhoff z Uniwersytetu w Münster gościł w Polsce od 1 III do 14 III 1973 r. Spotkania naukowe z prof. Küchenhoffem odbyły się w Uniwersytecie Warszawskim, Uniwersytecie Wrocławskim i Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu. 8 III 1973 r. — prof. Küchenhoff wygłosił na Wydziale Prawa i Administracji UAM wykład na temat ustroju konstytucyjnego Niemieckiej Republiki Federalnej.

6) W dniach od 21 III do 6 IV 1973 r. przebywał w Polsce jako gość Instytutu Nauk Prawno-Ustrójowych doc. dr Aleksander Swieczkariow z Instytutu Prawa w Charkowie. W trakcie pobytu w Poznaniu doc. Swieczkariow spotkał się między innymi z sekretarzem KW PZPR J. Wojteckim, sekretarzem WK FJN J. Nemoudrym i wiceprzewodniczącym Prezydium WRN B. Stachowiakiem. Gość wygłosił także wykład dla studentów I roku ZSA na temat problemów narodowościowych i spotkał się z pracownikami Zakładu Prawa Państwowego.

7) Prof. dra Zygmunta Ziemińskiego odwiedził prof. Samuel I. Shuman z Wayne State University — specjalista z zakresu filozofii prawa i logiki prawniczej. Prof. Shuman jest prezesem amerykańskiej sekcji Stowarzyszenia Filozofii Prawa. Prof. Shuman z polecenia grupy uniwersytetów amerykańskich przyjechał do Polski dla wstępnego rozpoznania możliwości wymiany profesorów (na okres 3-4 miesięcy).

8) Na zaproszenie Instytutu Nauk Prawno-Ustrojowych UAM przebywał w dniach od 5 - 23 V 1973 r. na Wydziale Prawa UAM w ramach wymiany bezdebowizyjnej między uniwersytetami w Poznaniu i Belgradzie prof. Uniwersytetu Belgradzkiego dr Bawe Nikolić — dyrektor Międzynarodowego Centrum Nauk Społecznych w Belgradzie. Prof. Nikolić zapoznał się z księgozbiorem Biblioteki Wydziału i Biblioteki Głównej UAM oraz wygłosił kilka odczytów na temat systemu parlamentarnego Jugosławii oraz zmian Konstytucji SFRJ na zebraniu pracowników Zakładu Prawa Państwowego i Instytutu Nauk Prawno-Ustrojowych UAM.

9) W dniach od 10 - 12 IX 1973 r. przebywał na Wydziale Prawa i Administracji UAM w Poznaniu prof. dr habil. W. Büchner-Uhder z Uniwersytetu w Halle. Celem tej wizyty było omówienie przygotowania wspólnej konferencji poświęconej problemom reformy rad gminnych w PRL oraz reformy rad w NRD. Konferencja ta ma się odbyć w grudniu 1973 r. w Halle.

10) Prof. dr A. Kiss z Ośrodka Badań oraz Uniwersytetu w Strasburgu przebywał w Polsce na zaproszenie Instytutu Nauk Prawnych PAN w Warszawie. W Poznaniu w dniach od 22-24 IX 73 r. prof. A. Kiss był gościem Instytutu Prawa Cywilnego. 24 IX wygłosił na Wydziale Prawa i Administracji UAM wykład pt.: „Ochrona międzynarodowa środowiska w Europie Zachodniej”. W wykładzie uczestniczyły także zaproszone osoby spoza Uczelni.

Wyjazdy pracowników Wydziału.

1) Doc. dr Włodzimierz Piotrowski z Zakładu Prawa Pracy przebywał w NRF w dniach od 21 - 30 IX 1972 r. na zaproszenie Fundacji Friedricha Eberta w Bonn — Bad Godesberg. Celem wyjazdu było zapoznanie się ze stanem ustawodawstwa pracy, jego realizacją oraz systemem nauczania prawa pracy. W ramach programu odbyły się spotkania z przedstawicielami administracji pracy i spraw socjalnych oraz z pracownikami naukowymi zajmującymi się prawem pracy. W Kassel, w Federalnym Sądzie Ubezpieczeń Społecznych w dniu 28 IX 72 r. doc. Piotrowski wygłosił odczyt na temat: „Prawo do emerytury w polskim prawie”, a w Instytucie Polityki Społecznej i Prawa Pracy w Monachium na temat „Rady zakładowe i ich kompetencje w polskim prawie pracy”.

2) W ramach wymiany bezdebowizyjnej przebywał w Belgii i NRF w okresie od 8 - 21 X 1972 r. prof. dr Wiktor Jaśkiewicz, dyrektor Instytutu Administracji i Zarządzania UAM w Poznaniu. Na Wydziale Prawa w Liège prof. W. Jaśkiewicz wystąpił z wykładem na temat: „Stosunki indywidualne pracy powstające z aktów administracyjnych”. Na Wydziale Prawa w Regensburgu (NRF) — wygłosił wykład pt.: „Reforma administracji w PRL”. Prof. Jaśkiewicz zwiedził także biblioteki wydziałów prawniczych w obu ośrodkach uniwersyteckich.

3) W ramach wymiany naukowej między Uniwersytetem im. A. Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytetem w Charkowie — w okresie od 14-28 X 72 r. przebywał w Związku Radzieckim prof. dr Zbigniew Leoński, kierownik Zakładu Prawa Administracyjnego Wydziału Prawa i Administracji. Prof. Leoński nawiązał kontakty naukowe z Instytutem Prawa w Charkowie, a w szczególności z Katedrą Prawa Państwowego i Administracji tego Instytutu. Na spotkaniu naukowym w dniu 18 X 72 r. prof. Leoński zapoznał pracowników tej katedry z organizacją studiów prawniczych i administracyjnych w Polsce.

4) Doc. dr Wojciech Łączkowski z Instytutu Administracji i Zarządzania przebywał w Jugosławii od 2-5 XI 72 r. na podstawie umowy o wymianie naukowej

między UAM i Uniwersytetem Belgradzkim. Celem wyjazdu było zapoznanie się ze zmianami założeń polityki finansowej, które ostatnio wprowadza się w Jugosławii. Doc. Łączkowski uczestniczył w kilku konferencjach naukowych na Wydziale Ekonomicznym organizowanych przez Katedrę Finansów oraz w kilku spotkaniach z praktykami.

5) Prof. dr Alfons Klafkowski, dyrektor Instytutu Nauk Prawno-Ustrojowych w okresie od 1 IX - 17 XII 72 r. przebywał jako delegat Polski w Komitecie Prawnym Zgromadzenia ONZ. Brał w tym czasie udział w dyskusjach poświęconych tym wszystkim zagadnieniom prawa międzynarodowego, które były przedmiotem XXVII Sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ. W dniach od 30 XI - 3 XII 72 r. prof. Klafkowski jako uczestnik amerykańsko-polskiej konferencji okrągłego stołu w Bostonie (USA) przedstawił problematykę prawną Układu Warszawskiego. W dniach 6-10 XII 72 r. — brał udział w kanadyjsko-polskim okrągłym stole w Toronto, gdzie przedstawił referat na temat roli państw średnich w kształtowaniu stosunków międzynarodowych. W Helsinkach przebywał prof. Klafkowski od 3-12 V 73 r. włączając się w prace delegacji polskiej na Europejską Konferencję Bezpieczeństwa i Współpracy.

6) Prof. dr Edmund Wengerek z Zakładu Postępowania Cywilnego przebywał we Włoszech w dniach od 1 III - 5 V 73 r. na zaproszenie Instytutu Prawa Porównawczego Uniwersytetu we Florencji. Prof. Wengerek przygotowywał materiał do części poświęconej prawu socjalistycznemu w Międzynarodowej Encyklopedii Prawa Porównawczego oraz do monografii pt. *Sądowa ochrona przeciwko egzekucji administracyjnej*. Podczas wizyty we Florencji i Pawii wygłosił wykłady na temat: „Struktura i zasady procesu cywilnego w Polsce” oraz uczestniczył w seminariach poświęconych zagadnieniom poruszonym w wykładach. Prof. E. Wengerek złożył także wizyty naukowe profesorom procesualistom w uniwersytetach w Rzymie i w Mediolanie. W NRF prof. E. Wengerek gościł od 8 - 26 V 73 r. W 6 uniwersytetach wygłosił wykłady na temat wyżej cytowany, w 3 ośrodkach brał także udział w seminariach związanych merytorycznie z wykładem.

7) W dniach od 16-21 III 73 r. odbył się w Amsterdamie Kongres Prawa Porównawczego zorganizowany przez Stowarzyszenie Absolwentów Wydziału Prawa Porównawczego w Strasburgu. Przedmiotem obrad była sytuacja jednostki w świecie współczesnym. Jednym z referentów krajowych była dr Anna Michalska, adiunkt z Instytutu Nauk Prawno-Ustrojowych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Dr Michalska przedstawiła referat pt.: „Prawa i wolności obywatelskie w PRL.”.

8) Doc. dr hab. Stanisław Sołtysiński z Instytutu Prawa Cywilnego przebywał w okresie od sierpnia 72 r. do czerwca 1973 r. w School of Law Uniwersytetu Columbia w Nowym Jorku jako stypendysta tej uczelni. Celem wyjazdu doc. Sołtysińskiego było przeprowadzenie badań prawno-porównawczych w dziedzinie prawa handlowego. W ramach studium doc. Sołtysiński przygotował dwie rozprawy badawcze, które zostały przyjęte do druku. W maju 1973 r. doc. dr Sołtysiński otrzymał II w hierarchii stopień prawniczy. Po uzyskaniu dyplomu w dalszym ciągu brał udział w pracach badawczych w zespołach naukowych Uniwersytetu Columbia.

Bożena Lindecka

ROZPRAWY DOKTORSKIE NA WYDZIALE PRAWA I ADMINISTRACJI UAM W ROKU AKADEMICKIM 1972/1973

1) mgr Andrzej Chobot, ur. 22 VIII 1946 r. w Żabikowie koło Poznania, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1969 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. „Regulacja prawna twórczej pracy badawczej

w stosunkach pracy w PRL". Promotor: prof. dr W. Jaśkiewicz (UAM), recenzenci: prof. dr M. Jaroszyński (UW), doc. dr habil. Cz. Jackowiak (UMK), doc. dr W. Piotrowski (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 10 IV 1973 r.

2) mgr Maciej Tarnawski, ur. 9 VII 1946 r. w Wolsztynie, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1969 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. „Zagadnienie zmniejszonej poczytalności sprawcy przestępstwa”. Promotor: prof. dr K. Daszkiewicz (UAM), recenzenci: doc. dr habil. L. Tyszkiewicz (UŚI), doc. dr habil. A. Marek (UMK). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 10 IV 1973 r.

3) mgr Jerzy Małecki, ur. 9 V 1944 r. w Czarnkowie, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1968 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. „Rola funduszy pozabudżetowych w finansowaniu zadań rad narodowych”. Promotor: doc. dr habil. A. Komar (UAM), recenzenci: prof. dr J. Zdzitowiecki (UAM), prof. dr J. Kaleta (WSE — Wrocław). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 15 V 1973 r.

4) mgr Jan Chałampowicz, ur. 29 XII 1938 r. w Poznaniu, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1963 r. i WSE w Warszawie w 1966 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. „Polityczne kierunki kolonizacji niemieckiej na ziemiach polskich od XVII do XX w.” Promotor: prof. dr J. Wąsicki (UAM), recenzenci: prof. dr Z. Kaczmarczyk (UAM), prof. dr G. Labuda (PAN). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 15 V 1973 r.

5) mgr Leon Pałeczki, ur. 21 V 1919 r. w Piechocinie pow. Szubin, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1967 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. „Ochrona pracy w polskim transporcie kolejowym w latach 1918-1970”. Promotor: prof. dr W. Jaśkiewicz (UAM), recenzenci: prof. dr E. Modliński (UMSC), prof. dr J. Deresiewicz (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 15 V 1973 r.

6) mgr Ewa Borkowska-Bagieńska, ur. 11 VII 1943 r. w Górnofelu pow. Lida, ukończyła studia na Wydziale Prawa UAM w 1965 r. i Wydziale Ogólnoeconomicznym UW w 1970 r., uzyskała stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. „Cechowe prawo gospodarcze w miastach Wielkopolskich w XVII wieku”. Promotor: prof. dr J. Deresiewicz, recenzenci: prof. dr M. Bogucka (UW), prof. dr W. Meisel (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 19 VI 1973 r.

7) mgr Jerzy Walasek, ur. 25 II 1942 r. w Czarnym Dunajcu pow. Nowy Targ, ukończył studia na Wydziale Prawa UAM w 1965 r., uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. „Kompetencje ONZ wobec segregacji rasowej (apartheid)”. Promotor, doc. dr habil. K. Skubiszewski, recenzenci: doc. dr habil. J. Kolasa (UWr), prof. dr K. M. Pospieszalski (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji z dnia 19 VI 1973 r.

8) mgr Urszula Bielowowska, ur. 25 II 1937 r. w Poznaniu, ukończyła studia na Wydziale Prawa UAM w 1966 r., uzyskała stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. „Wyrównanie szkód niemajątkowych w systemie świadczeń odszkodowawczych z tytułu wypadków przy pracy”. Promotor: doc. dr habil. Cz. Jackowiak, recenzenci: doc. dr habil. R. Korolec (UW), prof. dr W. Ludwiczak (UAM), prof. dr W. Jaśkiewicz (UAM). Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji UAM z dnia 19 VI 1973 r.